

מבט לאיראן

13-27 בדצמבר 2020

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

◀ בכירים סורים הצהירו בימים האחרונים, כי אין בכוננת סוריה לדרוש את נסיגת הכוחות האיראנים מהמדינה. יועצת הנשיא אסד אמרה, כי סוריה אינה דורשת את יציאת איראן או חזבאללה מהמדינה וכי גם סוריה אינה יכולה לבקש מרוסיה להוציא את איראן משטחה. במקביל, הצהיר שר החוץ הסורי, כי אין לארצות הברית זכות להביע דעה בנוגע לנוכחות איראן בסוריה המבוססת, לדבריו, על בקשה סורית ומגבלת לנוכחות יועצים צבאיים איראנים.

◀ מקורות סורים דיווחו על הסכמות בין איראן ורוסיה בנוגע להיערכות כוחותיהם באזור אלבוכמאל שבגבול סוריה-עיראק. על-פי דיווחים אלה, הסכימו שתי המדינות להעביר כמה אזורים, שהיו בשליטת מיליציות פרו-איראניות, לשליטת הכוחות הרוסיים באזור דיר א-זור. בתוך כך, דיווחה סוכנות ידיעות תורכית על השתלטות משמרות המהפכה וחברי מיליציה עיראקית פרו-איראניות על כמה עשרות בתי מגורים במחוז דיר א-זור על מנת להגן על עצמם מפני תקיפות אוויריות באזור.

◀ בריאיון לרשת טלוויזיה אפגאנית התייחס שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זריף, לפעילות לוחמי החטיבה האפגאנית פאטמיון הפועלת בחסות משמרות המהפכה בסוריה. הוא ציין, כי רוב הלוחמים האפגאנים, שנשלחו לסוריה, עזבו את המדינה וכי בסוריה נותרו כאלפיים לוחמים. הוא הציע לממשלת אפגניסטאן להשתמש בלוחמי חטיבת פאטמיון, ששבו מסוריה, בלחימה נגד דאעש באפגניסטאן.

◀ בעקבות ירי קטיושות לעבר מתחם שגרירות ארצות הברית בבגדאד ב-20 בדצמבר 2020, הצהיר דובר משרד החוץ האיראני, כי איראן מתנגדת לכל מתקפה נגד מתחמים דיפלומטיים או אזורי מגורים. הוא רמז לאפשרות כי ארצות הברית הייתה מודעת מראש לתקיפה המתוכננת, במשתמע כדי להביא להסלמה בעיראק לקראת תום כהונת הנשיא טראמפ. כיומיים לאחר התקיפה, הגיע מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, אסמאעיל קאא'ני, לביקור בבגדאד ונפגש עם ראש ממשלת עיראק. על-פי אחד הדיווחים, הכחיש קאא'ני בפגישה כל קשר בין איראן והמיליציות העיראקיות הנתמכות על-ידה לבין הירי לעבר השגרירות האמריקאית.

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ שפיק דיוב (Shafiq Dayoub), השגריר החדש של סוריה בטהראן, הגיש ב-15 בדצמבר 2020 את כתב אמנתו לנשיא איראן, חסן רוחאני. בטקס הגשת כתב האמנה הדגיש רוחאני את תמיכת איראן בסוריה ואמר, כי תמיכה זו תימשך עד לניצחון הסופי על הטרור, חזרת הפליטים ושיקום המדינה. עוד אמר רוחאני, כי איראן

תמשיך במאמציה להשגת יציבות ורגיעה במסגרת תהליך ההסדרה בסוריה. השגריר הסורי החדש אמר, כי ממשלת סוריה שואפת לשמר את כל ההישגים, שהושגו בארבעת העשורים האחרונים במסגרת היחסים האסטרטגיים עם איראן. הוא הביע את הערכת ארצו לתמיכת איראן במערכה "נגד הטרור והכיבוש" ולפעילותה הדיפלומטית למען כינון שלום ויציבות בסוריה (תאבנאכ, 15 בדצמבר 2020).

**נשיא איראן מקבל את פני השגריר הסורי החדש בטהראן
(תאבנאכ, 15 בדצמבר 2020)**

▲ אתר החדשות הסורי נהר מידיא דיווח (16 בדצמבר 2020) על הסכם, שהושג לאחרונה בין איראן ורוסיה בנוגע להיערכות כוחותיהם באזור אלבוכמאל שבגבול סוריה-עיראק. על-פי הדיווח, הסכימו שני הצדדים להעביר לשליטת רוסיה כמה נקודות באזור הכפר אלהרי ובסיס האמאם עלי ליד אלבוכמאל, מזרחית לדיר א-זור. כמו כן, קיבלו הכוחות הרוסיים בדיר א-זור את השליטה בכמה נקודות גבול בין סוריה לעיראק באזור אלבוכמאל, שהיו בשליטת מיליציות עיראקיות פרו-איראניות. בעקבות ההסכם, החלו המיליציות הנתמכות על-ידי איראן לסגת בהדרגה מהאזורים עליהם הוחלט במסגרת ההסכם, ואילו הכוחות הרוסיים החלו לשלוח כוחות לנקודות אלה הממוקמות בחזית המערכה נגד דאעש במדבר הסורי.

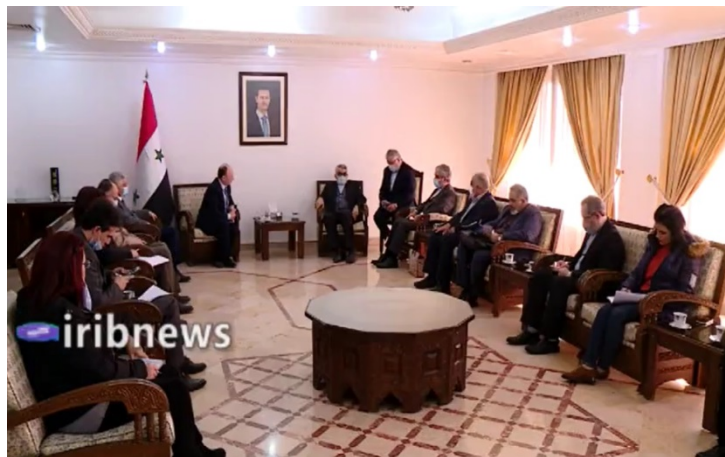
▲ סוכנות הידיעות התורכית אנאטול דיווחה (17 בדצמבר 2020), כי משמרות המהפכה האיראנים וחברי מיליציה עיראקית הנתמכת על-ידם השתלטו בשבועות האחרונים על כעשרים בתי מגורים, השייכים לאזרחים סורים במחוז דיר א-זור, כדי להגן על עצמם מפני תקיפות אוויריות נגד יעדים של איראן והמיליציות הפועלות בחסותה באזור. על-פי הדיווח, שמהימנותו אינה ברורה, הפכו הכוחות האיראנים את בתי המגורים לבסיס צבאי או למרכז מגורים מבלי לשלם פיצויים לבעלי הדירות.

▲ היועצת המדינית והתקשורתית של נשיא סוריה, בת'ינה שעבאן (Bouthaina Shaaban), אמרה בריאיון לערוץ הטלוויזיה הלבנוני אלמיאדין, כי אין כל דרישה סורית ליציאת איראן או חזבאללה מהמדינה. כמו כן, הדגישה שעבאן, כי אף אחד אינו יכול להכתיב לדמשק את יחסיה עם איראן, חזבאללה ו"ההתנגדות הפלסטינית" וכי גם רוסיה אינה יכולה לבקש מהנשיא אסד להוציא את איראן או חזבאללה משטח סוריה (תסנים, 19 בדצמבר 2020). במקביל, אמר שר החוץ הסורי, פיצל אלמקדאד, בריאיון לערוץ החדשות הרוסי Russia Today, כי לארצות הברית אין זכות להביע דעה בנוגע לנוכחות איראן בסוריה. הוא ציין, כי נוכחות

איראן בסוריה היא חוקית, מבוססת על בקשה סורית ומוגבלת לנוכחות של יועצים צבאיים איראנים (אירנ"א, 20 בדצמבר).

◀ שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זריף (Mohammad Javad Zarif), התייחס בריאיון לרשת הטלוויזיה האפגאנית טלוע ניוז (Tolo news, 21 בדצמבר 2020) לפעילות לוחמי החטיבה האפגאנית פאטמיון הפועלת בחסות משמרות המהפכה בסוריה. זריף ציין, כי איראן לא שלחה אף אחד להילחם בסוריה וכי הלוחמים האפגאנים התנדבו לצאת לסוריה ביוזמתם בדומה ללוחמים ממקומות אחרים, בהם עיראק. הוא אישר, עם זאת, כי איראן סייעה ללוחמים אלה במערכה נגד דאעש. זריף אמר, כי אם ממשלת אפגניסטאן מעוניינת בכך, היא יכולה לנצל את הלוחמים האפגאנים, שנלחמו בסוריה, ואת הניסיון הצבאי שצברו בלחימה למטרותיה, למשל בלחימה נגד דאעש והטרור ובהגנה על ביטחונה. זריף ציין, כי למיטב ידיעתו נלחמו בסוריה כחמשת אלפי לוחמים אפגאנים, רובם עזבו את סוריה ושבו לאיראן או למקומות אחרים ובסוריה נותרו כאלפיים לוחמים. הוא הוסיף, כי איראן מסייעת למשפחות הלוחמים האפגאנים, שנהרגו במלחמה בסוריה.

◀ משלחת מדעית-חינוכית איראנית בראשות עלאא' אלדין ברוג'רדי (Alaeddin Boroujerdi), ראש האגף לעניינים בינלאומיים באוניברסיטת אזאד האסלאמית, ביקרה בסוריה. חברי המשלחת נפגשו עם שר ההשכלה הגבוהה של סוריה, בסאם אבראהים (Bassam Ibrahim), עם שר החוץ, פיצל מקדאד (Faisal Mekdad), ועם בכירים סורים נוספים ודנו עימם בהרחבת שיתוף הפעולה המדעי והטכנולוגי בין שתי המדינות ובמימוש הסכמי שיתוף הפעולה בתחומי המדע והאוניברסיטאות, שנחתמו בין שתי המדינות (22 בדצמבר 2020, iribnews).

ביקור משלחת מדעית-חינוכית איראנית בדמשק
(22 בדצמבר 2020, iribnews)

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ בעקבות ירי הקטיושות לעבר הגרין זון בבגדאד, בו ממוקמת שגרירות ארצות הברית, ב-20 בדצמבר 2020, הצהיר דובר משרד החוץ האיראני, סעיד ח'טיבזאדה (Saeed Khatibzadeh), כי איראן מתנגדת לכל מתקפה נגד מתחמים דיפלומטיים ואזורי מגורים. הוא הוסיף, עם זאת, כי אופי המתקפה, עיתוי המתקפה

והצהרה המידית מצד מזכיר המדינה האמריקאי בעקבותיה חשודים ונראה שהתגובה האמריקאית הוכנה מראש. ח'טיבזאדה הזהיר את הממשל האמריקאי, שלא להצית את האש בימים אלה (תסנים, 21 בדצמבר 2020). בעקבות הירי לעבר מתחם השגרירות האמריקאית, שלא גרם לנפגעים בנפש, הטיל מזכיר המדינה האמריקאי, מייק פומפאו, את האחריות למתקפה על המיליציות העיראקיות הנתמכות על-ידי איראן. ב-23 בדצמבר 2020 הטיל נשיא ארצות הברית טראמפ על איראן את האחריות לשיגור הרקטות לעבר השגרירות בבגדאד והזהיר בציוץ בחשבון הטוויטר שלו, כי אם אמריקאי אחד ייהרג, הוא יראה באיראן אחראית לכך.

דובר משרד החוץ האיראני (תסנים, 21 בדצמבר 2020)

◀ מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, אסמאעיל קאא'ני, קיים בשבוע שעבר ביקור קצר בבגדאד. רשת אלעאלם האיראנית דיווחה, כי בהתייעצותיו בבגדאד דן קאא'ני בהרחבת הקשרים בין שתי המדינות. על-פי דיווח זה, ביקורו של קאא'ני נקבע מראש ואינו קשור לתקיפת השגרירות האמריקאית בבגדאד (אלעאלם, 23 בדצמבר 2020). לעומת זאת, האתר שפק ניוז (shafaq news) דיווח מפי מקור עיראקי, כי קאא'ני הגיע לבגדאד לביקור בן שעות ספורות כדי להיפגש עם ראש ממשלת עיראק, מצטפא אלכאט'מי, ולהכחיש כל קשר של איראן או המיליציות הנתמכות על-ידה לתקיפת השגרירות (שפק ניוז, 23 בדצמבר 2020). קודם לכן, דיווחו מקורות עיראקים, כי קאא'ני אמר לראש ממשלת עיראק, שאיראן מתנגדת לתקיפת נציגויות דיפלומטיות ותומכת במאמצי הממשלה העיראקית לשמור על הסדר והביטחון ולהגן על האינטרסים הלאומיים העיראקים (אלעראק אליום, 23 בדצמבר 2020).

◀ במחצית נובמבר ביקר קאא'ני בבגדאד ונפגש עם ראש ממשלת עיראק, מצטפא אלכאט'מי, ועם בכירי המיליציות השיעיות הפרו-איראניות. בעקבות ביקור זה דיווחו מקורות בעיראק, כי קאא'ני הינחה את ראשי המיליציות לשמור על כוננות גבוהה אך להימנע מהסלמה עם ארצות הברית, כדי שלא לתת לנשיא טראמפ סיבה לפתוח במתקפה בשבועות האחרונים לכהונתו. המקורות העיראקים מסרו, כי מנהיגי המיליציות השיעיות הסכימו להמשיך בהפסקת האש הבלתי-רשמית עם ארצות הברית, בשעה שנמשכים המגעים בין בגדאד לוושינגטון בנוגע לנסיגת הכוחות האמריקאים מעיראק (שפאק ניוז, 21 בנובמבר 2020; AP, 20 בנובמבר 2020).

◀ בריאיון לעיתון האיראני הרפורמיסטי שרק (Shargh, 20 בדצמבר 2020), העריך הפרשן לענייני עיראק, חסן רויוראן (Hassan Royouran), כי מאמצי ארצות הברית להגביל את השפעתה של איראן בעיראק ולצמצם את היחסים בין שתי המדינות לא יעלו יפה ללא קשר לזהותו של ראש ממשלת עיראק. הוא ציין, כי ניתן להרחיב או לצמצם את היקף היחסים בין שתי המדינות, אך בסופו של דבר הם מבוססים על מכנה משותף היסטורי, דתי ותרבותי. זאת ועוד, בעיראק פועלים כוחות התומכים באיראן ובעלי בסיס חברתי נרחב וכל הניסיונות לשנות תנאים אלה לא צלחו. בעוד שארצות הברית יכולה לנסות ולגייס תומכים בעיראק באמצעות כספים, איראן אינה זקוקה לכך, משום שתומכיה נאמנים לה מתוקף אמונתם.

◀ ממשלת עיראק הודיעה על איסור יציאתם של אזרחים עיראקים לשמונה מדינות, בהן איראן, מחשש לגל התפרצות נוסף של מגפת הקורונה. כמו כן, אסרה ממשלת עיראק על כניסת אזרחים ממדינות אלה, למעט אזרחים עיראקים, שייכנסו לבידוד למשך שבועיים. ההנחיות החדשות נכנסו לתוקפן ב-24 בדצמבר (אירנ"א, 22 בדצמבר 2020).

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

◀ שר הביטחון, בני גנץ, חתם על צו לתפיסת ארבעה מיליון דולרים, שהועברו מאיראן לחמאס ברצועת עזה. ממשרד הביטחון נמסר, כי הכסף, שמקורו באיראן, יועד לפיתוח תשתיות טרור של חמאס בעזה, לרבות ייצור אמצעי לחימה ותשלום לפעילי הארגון. הצו הוצא נגד איש העסקים העזתי, זהיר שמלח' (Zuheir Shamlakh) וחברת החלפנות אלמתחדון (al-Mutahidoun) שבבעלותו. שמלח תפס את מקומו של חאמד אלחצ'רי (Hamed al-Khoudari), שהיה אחראי על העברות כספים במזומן מאיראן לארגוני הטרור בעזה באמצעות חברות חלפנות ובסיוע חלפנים מחו"ל וחוסל על-ידי צה"ל במאי 2019 (Ynet, 22 בדצמבר 2020).